

Черкашина Марина Костянтинівна
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри екологічного права
Національного юридичного
університету
імені Ярослава Мудрого

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ ВОДНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Води – один із найцінніших природних ресурсів, раціональне використання якого потребує ретельного обліку та охорони. Стрімке зростан-

ня населення Землі, потужний техногенний вплив на довкілля та ін. спричинили загострення проблеми якісної питної води, від вирішення якої залежить майбутнє всього людства. Саме на цьому наголошувалось у рішеннях міжнародних конференцій ООН, що відбулися у Ріо-де-Жанейро (Конференція з навколишнього середовища і розвитку, 1992), Нью-Йорку (Спеціальна сесія Генеральної Асамблеї, Зустріч на вищому рівні «Планета Земля+5», 1997), Йоганнесбурзі (Всесвітня зустріч на вищому рівні по сталому розвитку («Саміт Землі – 2002»): Прийняття Йоганнесбурзької декларації по сталому розвитку та Плану виконання рішень, 2002). Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) створена у 1972 р. після Стокгольмської конференції ООН з навколишнього середовища. Діяльність ЮНЕП охоплює широке коло питань і проблем, пов'язаних з навколишнім середовищем та сталим розвитком. В даний час робочі програми ЮНЕП зосереджені на різних напрямках, одним із яких визначено прісноводні ресурси.

15 вересня 2017 р. Уряд України представив Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна», яка визначає базові показники для досягнення Цілей сталого розвитку, яких на сьогодні дотримуються всі країни світу. Перелік Цілей сталого розвитку був офіційно затверджений на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2015 р. «Трансформація нашого світу: Порядок денний сталого розвитку 2030». Серед них не останнє місце посідає ціль забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів і санітарії для всіх; збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку.

Законодавство України містить низку нормативних актів, що підтверджують значний державний інтерес до охорони та забезпечення раціонального використання водних ресурсів. Так, Законом України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 р. № 964-IV серед загроз національним інтересам і національній безпеці держави визначено погіршення екологічного стану водних басейнів, загострення проблеми транскордонних забруднень та зниження якості води. Одним із основних напрямів державної політики в екологічній сфері визначено реалізацію заходів щодо зменшення погіршення екологічного стану водних ресурсів, і як наслідок зменшення негативного впливу на стан екологічної безпеки України, а також розширення участі держави у між-

народному співробітництві з питань поліпшення екологічного стану річок України, насамперед басейну р. Дніпро, та якості питної води; запобігання забрудненню Чорного та Азовського морів, та поліпшення їх екологічного стану.

Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 р. №2818-VI визначив основні стратегічні цілі й завдання державної екологічної політики щодо охорони водних ресурсів, які полягають у реформуванні системи державного управління в галузі охорони та раціонального використання вод шляхом впровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом; реконструкції існуючих та будівництві нових міських очисних споруд з метою зниження рівня забруднення вод забруднюючими речовинами, а також зменшення скиду недостатньо очищених стічних вод; розроблення та виконання плану заходів щодо зменшення рівня забруднення внутрішніх морських вод і територіального моря з метою запобігання зростанню антропогенного впливу на навколишнє природне середовище та відновлення екосистеми Чорного і Азовського морів.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та його державами-членами, що відбулося у 2014 році, зобов'язує Україну запроваджувати європейські стандарти у різних сферах суспільного життя, включаючи сферу управління водними ресурсами, охорону вод та боротьбу з їх забрудненням.

Постійна увага світової спільноти до проблем охорони та забезпечення раціонального використання водних ресурсів не випадкова та пояснюється тим, що водні об'єкти є важливими складовими географічного середовища, які істотно впливають на інтенсивність фізико-географічних процесів, екологічні умови, можливості господарського використання території, економіку різних галузей господарства. Суть водної проблеми полягає не тільки в тому, що зі зростанням суспільного виробництва збільшуються потреби у воді, а й у тому, що в процесі господарського використання природних вод відбувається їх швидке забруднення у результаті скидання неочищених або погано очищених промислових, сільськогосподарських і комунальних стоків у ріки та водойми тощо.

Відповідно до Наказу Міністерства екології та природних ресурсів України «Щодо затвердження Базового плану адаптації екологічного

законодавства до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)» від 17.12.2012 р. № 659 здійснюється робота з виконання завдань, покладених на Мінприроди України щодо наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері якості води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище. Так, із прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом» від 04.10.2016 р. № 1641-VIII, розпочалося впровадження положень Водної Рамкової Директиви (2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики) у Водний кодекс України і в цілому у практику управління водними ресурсами України.